

Het Groene Hart is aangevreten

Ontwerpwedstrijd Drie finalisten bekend

De Pers, 18-09-2008

Het Groene Hart wordt steeds minder groen. Jonge ontwerpers bedenken oplossingen om het tij te keren.

Louise O. Fresco woonde tien jaar in Rome, waar ze een topfunctie bekleedde bij de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties. Toen ze twee jaar geleden terugkeerde naar Nederland en voor de eerste keer in tijden het Groene Hart bezocht, schrok ze: 'Het Groene Hart is een soort enclave die voortdurend wordt aangevreten door allerlei bouwprojecten die samen het karakter van het gebied aantasten.'

Landschapsarchitect en Rijksadviseur voor het landschap Yttje Feddes deelt de bezorgdheid van Fresco: 'De optelsom van de vele kleine projecten doet afbreuk aan de kwaliteit van het Groene Hart. Men probeert alle ruimtelijke problemen op projectniveau op te lossen. Een plan voor waterberging kan bijvoorbeeld alleen worden gerealiseerd als ter plekke een aantal woningen wordt gebouwd. Dat is een verkeerde manier van denken. Er is behoefte aan oplossingen voor het gehele gebied.'

Eigentijds Versailles

Fresco en Feddes zitten in de jury van de ontwerpwedstrijd 'Good Red Super Green'. Jonge ontwerpers worden uitgenodigd om concepten te bedenken voor het Groene Hart waarin het 'rood' (de bebouwing) het groen een handje helpt. Voorwaarde is dat het concept uitvoerbaar is en vernieuwend. Een ingewikkelde vraag voor een ingewikkeld gebied. Toch ontving de jury maar liefst 53 inzendingen. Hieruit selecteerde zij drie ontwerpen die doorgaan naar de eindronde van de ontwerpwedstrijd. In de tweede en laatste ronde van de prijsvraag gaan de drie ontwerpteams hun plannen verder uitwerken en toepassen op een specifieke locatie.

De inzendingen liepen uiteen van radicaal en onuitvoerbaar tot degelijk maar weinig vernieuwend. Zo was er een voorstel om alle nieuwbouw in het Groene Hart uit te voeren in de vorm van een oud-Hollandse molen. Een andere deelnemer wilde van het Groene Hart een eigentijds Versailles maken met kilometerslange zichtassen. De voorkeur van de jury ging uit naar plannen waaruit een duidelijke visie spreekt op de toekomst van het Groene Hart, een visie die op projectniveau, maar ook op grotere schaal toepasbaar is. Dat was misschien iets te veel gevraagd, erkent juryvoorzitter Fresco: 'We willen een ontwerp dat makkelijk inpasbaar is in het landschap, maar dat ook recht doet aan de historische ontwikkeling en het huidige gebruik. Op dat vlak hadden we meer innovatie verwacht.' Feddes: 'Het ontwerp moet een toevoeging zijn aan het landschap. Plannen die alleen voorzien in onopvallende woningen hebben we niet beloond, net zo min als gimmicks, zoals woningen met gras op de daken.'

Funcities combineren

Feddes en Fresco hopen dat de prijsvraag, die is uitgeschreven door projectontwikkelaar Bouwfonds in samenwerking met kennisinstituut Nirov, de discussie over de toekomst van het Groene Hart een duw in de goede richting geeft. 'De administratieve verkaveling van het openbaar bestuur, met op ieder niveau een ander besluitvormend orgaan, maakt het lastig om combinaties van functies tot stand te brengen', zegt Fresco. 'In het Groene Hart gaat het zelfs om meerdere gemeenten, provincies en ministeries. Ik denk dat jonge ontwerpers, meer dan vorige generaties, zich bewust zijn van de noodzaak om functies te combineren. In mijn studietijd stond de zuiverheid van het landschap nog voorop. In het groene landschap mocht geen huis staan, hooguit een klassieke boerenhoeve. Landbouw moest zo efficiënt mogelijk en wonen, werken en recreëren waren strikt gescheiden.'

'Ruimtelijke ontwerpers zijn zich bewuster geworden van de context', bevestigt Feddes. 'Stedenbouwkundigen houden zich tegenwoordig ook bezig met het landschap en landschapsarchitecten beperken zich niet meer tot het groen. Het bij elkaar komen van de disciplines is in de Nederlandse situatie onvermijdelijk.'

Poldermodel

Wat de inrichting van het landschap ook ingewikkelder maakt dan vroeger, is de toename van het aantal belanghebbenden. Fresco: 'Je had altijd de natuurbescherming, landbouw, verkeer en waterstaat. Binnen die

groepen is differentiatie ontstaan. De belangen van de organische landbouw zijn niet die van de traditionele landbouw. Natuurbeheerders waren vroeger diehards die vonden dat je nergens aan mag komen, nu zijn er groepen die nieuwe natuur willen, en mensen die de historische continuïteit van het landschap vooropstellen. Die diverse belangen maken de dialoog complexer en interessanter.'

Fresco is niet bang dat oplossingen onmogelijk worden: 'Dat noemen wij het poldermodel, meneer. Daar zijn we redelijk goed in geworden. Het idee dat je door overleg tot een oplossing kunt komen is de kracht van Nederland. We gaan nooit meer terug naar de tijd van de blauwdruk, waarbij door beleidsmakers een oplossing werd gedictieerd. Het is wel belangrijk dat naar alle schaalniveaus wordt gekeken, niet alleen naar oplossingen op lokaal niveau. Dat is in het verleden te vaak gebeurd.'